

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISTORIE. CIVILIZAȚIE. CULTURĂ”

Învățământul medical clujean în epoca Gheorghe Gheorghiu-Dej

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Coord. Științific:

Prof. univ. dr. *Marcela SĂLĂGEAN*

Student doctorand:

Victoria GROZAV (căș. BIRIȘ)

Cluj-Napoca

2024

Cuprins

Cuprins	2
Lista abrevierilor	6
Lista figurilor	9
Lista tabelelor.....	10
Introducere	12
Capitolul 1. Facultatea de Medicină din Cluj în deceniul V al secolului XX	23
1.1 Refugiul Facultății de Medicină la Sibiu.....	23
1.2 Reîntoarcerea Facultății de Medicină la Cluj	27
1.3 Comprimarea catedrelor din 1947.	34
1.4 Reforma învățământului superior din 1948 și consecințele acesteia în învățământul universitar clujean	40
1.5 Revista Clujul Medical.....	51
Capitolul 2. Schema de organizare a Institutului Medico-Farmaceutic din Cluj	60
2.1 Catedrele Institutului Medico-Farmaceutic Cluj.....	66
2.1.1 Catedre și discipline de specialitate fondate începând cu 1948.	67
2.1.2 Catedre și discipline ideologice	80
2.1.3 Alte catedre.....	83
2.2 Câteva probleme administrative ale Institutului la 1954.	83
2.3 Discuții privind unele probleme de organizare a învățământului superior la 1956.	85
2.4 Planificarea activității științifice a catedrelor	91
2.5 Perfecționări interne și cursuri de specializare postuniversitare	94
2.5.1 Colaborări și schimburi de experiență între I.M.F. Cluj și institutele medico- farmaceutice din țară	100
2.6 Acordarea titlurilor științifice și ocuparea funcțiilor didactice	104
2.7 Biblioteca Institutului	116
2.8 Recrutarea după 1948 a cadrelor didactice în Clinica Chirurgicală I.....	124

Capitolul 3. Învățământul medical clujean sub presiunea ideologiei comuniste.....	135
3.1 Învățământ ideologic adresat studenților.....	135
3.2 Învățământ ideologic adresat cadrelor didactice.....	141
3.3 Prersiuni politice asupra corpului didactic și administrativ	154
3.4 Educația comunistă a studenților	161
3.5 Lupta de clasă din perioada studenției	166
3.6 Influențe comuniste în rândul cadrelor didactice.....	173
Capitolul 4. Student la medicină în epoca dejistă.....	180
4.1 Admiterea	180
4.2 Taxele școlare	203
4.3 Examenul de stat	209
4.4 Internatul și externatul în medicină.....	211
4.4.1 Externatul.....	212
4.4.2 Internatul.....	215
4.5 Manifestații studențești.....	219
4.5.1. Manifestațiile studențești din 1956.....	219
4.5.2 Manifestațiile studențești din 24 ianuarie 1959.	224
4.6 Bursele studențești	232
4.6.1 Alocarea bursei la Facultatea de Stomatologie pe anul universitar 1961-1962.	235
4.6.2 Acordarea bursei în anul universitar 1962-1963.....	241
4.6.3 Burse republicane.....	248
4.7 Practica de vară a studenților	249
4.8 Munca patriotică pe șantierele patriei	251
4.9 Activitatea culturală a studenților	255
4.10 Cercuri științifice studențești.....	258
4.11 Epurări în rândul studenților.....	268
4.12 Sancțiuni.....	280
Capitolul 5. Epurările cadrelor didactice	290
5.1 Primele epurări la Facultatea de Medicină din Cluj.....	291
5.2 Epurarea profesorului dr. Iuliu Hațieganu.	293
5.3 Ancheta profesorului dr. Ioan Goia.....	301

5.4	Epurarea profesorului dr. Iuliu Moldovan.....	306
5.5	Cazul profesorului dr. Emil Țeposu.	312
5.6	Licențieri și comprimări în 1952.....	313
5.7	Criteriile de înlăturare a cadrelor didactice din învățământul medical clujean în perioada 1957-1958.....	320
5.8	Pretextul orașului aglomerat	329
5.9	Cum s-a derulat procesul de înlocuire a cadrelor didactice și care a fost relația politică-știință?	331
5.10	Analiza activității didactice a Catedrei de Psihiatrie.....	337
5.11	Cazul profesorilor dr. Ioan și Leon Prodan	345
5.12	Verificarea dosarului doctorului Vasile Cosma.....	347
Capitolul 6. Internaționalizarea învățământului medical clujean		350
6.1	Perfecționări internaționale ale cadrelor didactice.....	350
6.2	Profesorul dr. Valeriu Lucian Bologa, ambasador al istoriei medicinei românești	351
6.3	Participarea profesorului dr. Aurel Moga la conferințe și congrese internaționale	353
6.4	Diverse deplasări externe	357
6.5	Participarea profesorului dr. Viorel Gligore la conferințe internaționale.....	372
6.6	Profesorul dr. Traian Vasulescu delegat la Congresul de Radiologie de la Roma.....	373
6.7	Schimbul de experiență din China a conferențiarului dr. Eugenia Mihalca.....	376
6.8	Care a fost politica noului regim comunist privind relațiile externe ale Institutului Medico-Farmaceutic Cluj în perioada 1965-1969?	379
Concluzii		384
Bibliografie.		391
1.	Izvoare arhivistice.....	391
2.	Registre inventar.....	398
3.	Colecții de legi, decrete și hotărâri	399
4.	Volume de documente	401
5.	Periodice.....	401
6.	Memorii.....	402
7.	Lucrări generale	402
8.	Lucrări speciale.....	404

9. Studii. Articole	407
10. Documente electronice.....	410
Anexe	413

Rezumat

Cuvinte cheie: Învățământ superior medical, învățământ medical clujean, Institutul Medico-Farmaceutic Cluj, comunism, Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Sistemul de învățământ din România asigură una dintre cele mai importante activități socio-umane, aceea de educare și pregătire a tinerei generații, a forței de muncă și a specialiștilor din toate domeniile de activitate. Schimbarea regimului politic din România după Lovitura de Stat de la 30 decembrie 1947 și instalarea la putere a regimului comunist, a generat multe transformări în viața politică, economică și socială, dar și în învățământul universitar. În perioada deșistă, învățământul medical clujean a traversat o perioadă de transformări politice și ideologice care a afectat în mod negativ institutul medical clujean.

Teza de față intitulată *Învățământul medical clujean în epoca Gheorghe Gheorghiu-Dej* tratează aspecte importante ale învățământului superior medical clujean din această epocă privind evoluția acestuia, caracteristicile perioadei deșiste ce au marcat învățământul medical clujean; politica și influența P.M.R. privind învățământul superior medical și viața universitară. Scopul acestui demers științific este de a oferi o retrospectivă a împlinirilor și neîmplinirilor din învățământul medical clujean.

Motivul alegerii acestei teme a izvorât din dorința de a cunoaște mai în profunzime istoria învățământului medical clujean din această perioadă istorică. Dacă ne raportăm la întreaga perioadă comunistă, epoca deșistă a reprezentat cea mai restrictivă perioadă privind accesul unor categorii sociale la învățământ superior. Chiar dacă unele monografii existente au abordat învățământul medical clujean din perioada comunistă, istoriografia românească actuală nu are un studiu aprofundat privind învățământul medical clujean între 1947-1965, motiv pentru care ne-am oprit asupra alegerii acestei teme.

Teza de doctorat este structurată pe șase capitole așa cum reiese din cuprinsul lucrării. Fiecare capitol cuprinde o serie de subcapitole în care am împletit criteriul cronologic cu cel tematic. În lucrare am încercat să surprind cu ajutorul unor surse documentare diverse, cât mai multe detalii, fenomene, schimbări legate de viața universitară, organizarea și dezvoltarea Institutului Medico-Farmaceutic din Cluj (I.M.F. Cluj), fără a cădea în capcana unei întrepreri partizane.

Facultatea de Medicină din Cluj în deceniul V al secolului XX este primul capitol al tezei. El descrie un succint istoric al Facultății de Medicină privind refugiul temporar al acesteia la Sibiu ca urmare a Dictatului de la Viena din 1940, problematica reîntoarcerii Facultății de Medicină la Cluj și redistribuirii clinicilor universitare, în contextul în care la Cluj a fost înființată Facultatea de Medicină cu predare în limba maghiară. În timpul refugiului la Sibiu, clinicile Facultății de Medicină au funcționat în Școala de Ofițeri Infanteriști, iar institutele în cazarma „Dragalina”. La reîntoarcerea la Cluj, Facultatea de Medicină a militat pentru obținerea drepturilor pe care le-a avut la evacuarea sa în vara anului 1940, însemnând: clinici, amfiteatre, laboratoare, biblioteci și spații de cazare pentru studenți și cadre didactice. Din motive administrative bine justificate, Facultatea de Medicină românească n-a acceptat să funcționeze împreună cu Facultatea de Medicină cu predare în limba maghiară, acestea din urmă fiindu-i repartizate localuri separate pentru a-și putea continua activitatea didactică la Cluj. Condiția ca personalul didactic maghiar din universitate să-și continue activitatea didactică la facultatea românească de medicină era: „să cunoască limba statului și să aibă cetățenie română”.¹

Urmând ordinea cronologică a principalelor evenimente din perioada de față, ne-am îndreptat analiza asupra comprimărilor din 1947 din învățământul medical universitar clujean, care au condus la concedieri în rândul personalului didactic. Profesorul Constantin Daicoviciu, membru în comisia de comprimări, declara că la luarea deciziilor s-a ținut cont de performanța profesională a profesorilor și de situația materială a acestora, dând asigurări că, datorită purificării „*de tot ce este balast, element inutil sau dăunător*”², munca științifică din învățământul superior nu va avea de suferit. Documentele contrazic aceste declarații în privința recunoașterii performanțelor profesionale și a activității științifice a profesorilor de la Facultatea de Medicină. În toamna anului 1947, n-au fost apreciați pozitiv de comisia de comprimări profesorii: Victor Papilian, Iuliu Moldovan, Dimitrie Negru și Titu Vasiliu, profesori care și-au adus contribuția lor la organizarea învățământului medical clujean în 1919, punând bazele catedrelor și institutelor la care au fost investiți concomitent în funcțiile de director și de

¹Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal dr. Iuliu Moldovan, *Probleme didactice*, dos. 8/1930-1946, f. 69.

² Constantin Daicoviciu, „Comprimările în învățământul superior”, *Lupta Ardealului*, anul III, nr. 339, 1 octombrie 1947, p. 1.

profesor.³ Un alt subiect analizat este Decretul nr. 175 care au adus modificări semnificative la toate gradele de învățământ, netezind calea „democratizării” învățământului românesc. Am analizat Reforma învățământului din 1948 în raport cu legea învățământului din 1943 privind învățământului superior medical. Controlul asupra învățământului superior a fost exercitat prin Reforma învățământului din 1948, dar și printr-o serie de circulări, instrucțiuni, regulamente și H.C.M.-uri privind învățământul universitar, scopul fiind educarea și crearea „omul nou” care trebuia să fie supus ideologiei marxist-leniniste și intereselor Partidului Muncitoresc Român. Tot în acest capitol, am identificat schimbările care au survenit în învățământul medical clujean în urma aplicării Reformei învățământului din 1948 dar și influența sovietică din perioada stalinismului românesc regăsită în planurile de învățământ, în examenul de admitere la facultate, aspirantură și doctorat, cât și politica privind achiziția publicațiilor științifice. De asemenea, în acest capitol am supus analizei, evoluția celei mai prestigioase reviste a Institutului, revista „*Clujul medical*”, care în la începutul perioadei de jstise a fost supusă analizei critice, iar apoi suspendată o perioadă de timp.

În capitolul doi intitulat *Schema de organizare a Institutului Medico-Farmaceutic din Cluj* am prezentat organizarea și conducerea Institutului și a facultăților. Nevoia de organizare a sistemului medical și de îngrijire medicală, evoluția specializării în domenii noi ale medicinei, fluctuația financiară și influența ideologică au fost factorii care au vizat dezvoltarea structurii I.M.F. Cluj de-a lungul anilor. La fondarea sa în toamna anului 1948, Institutul a cunoscut o puternică dezvoltare, fiind înființate trei facultăți (Facultatea de Pediatrie, Facultatea de Igienă și Facultatea de Stomatologie), discipline și catedre noi. În decursul perioadei de jstise au existat fluctuații în ceea ce privește numărului facultăților din Institut. În primul an de funcționare, I.M.F. Cluj avea în componența sa cinci facultăți: Facultatea de Medicină Generală, cu durata studiilor de șase ani; Facultatea de Pediatrie, cu durata studiilor de șase ani; Facultatea de Igienă, cu durata studiilor de șase ani; Facultatea de Farmacie, cu durata studiilor de cinci ani și Facultatea de Stomatologie, cu durata studiilor de patru ani.⁴ În 1965 în Institut mai funcționau

³ Radu Iftimovici; „Arbitrar, nedreptăți și abuzuri în istoria științei românești. Cincinalul prigoanei: 1948-1953”, în *Revista* 22, 15-22 septembrie 1991, p. 14.; Vezi și: Marius Bojiță, Honorius Popescu, Oliviu Pascu, Cristian Bârsu, *Școala clujeană de medicină și farmacie*, Cluj-Napoca: Ediutura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2004, pp. 64; 112.

⁴ „Decizia nr. 263.327 privind Organizarea învățământului superior”, în: *Monitorul Oficial*, din 26 octombrie 1948, Anul CXVI, nr. 249, Partea I-a, p. 8323.; Vezi și: Gabriela Rusu, Honorius Popescu, ”The Medical Higher

doar trei facultăți: Facultatea de Medicină cu secția de medicină generală și secția de pediatrie, Facultatea de Stomatologie și Facultatea de Farmacie. Cursurile postuniversitare de specializare și perfecționare ale medicilor a fost un alt subiect căruia i-am acordat atenție, pentru a evidenția frecvența și modul de organizare a acestor cursuri care s-au desfășurat în cadrul Institutului de Perfecționare și Specializare a Medicilor și Farmaciștilor. Tot în acest capitol am descris criteriul riguros după care erau selectate cadrele didactice după 1948 în Clinica Chirurgicală I.

În ianuarie 1950, în urma emiterii a trei decrete, a fost modificat modul de acordare a titlurilor academice, fiind instituit sistemul de acordare a două titluri științifice: titlul de candidat în științe și titlul de doctor în științe.⁵ Din 1950, Comisia Superioară de Diplome putea acorda gradul de conferențiar și profesor și celor fără titlu științific, cu condiția ca acestea să fie personal didactic cu pregătire de specialitate și cu activitate științifică valoroasă, dar și specialiștilor cu o calificare înaltă și cu un stagiu îndelungat în institutele de cercetare. Regimul comunist a creat deliberat o stare de nesiguranță în rândul cadrelor didactice formate în școala burgheză, întrucât au fost „reevaluare” toate titlurile științifice și gradele didactice obținute până în 1952. Din cele 60 de cadre didactice care activau la I.M.F. Cluj și aveau gradul de profesor și conferențiar, doar la o treime dintre acestea, Comisia Superioară de Diplome le-a recunoscut până în iunie 1956 gradul didactic sau titlul științific.⁶ Biblioteca Institutului în perioada comunistă; colaborări și schimburi de experiență între I.M.F. Cluj și celelalte institute medico-farmaceutice din țară; câteva probleme cu care s-a confruntat învățământul universitar medical clujean la 1956 și planificarea activității științifice a catedrelor, au fost alte două teme pe care le-am considerat importante și asupra cărora ne-am îndreptat atenția.

Îndoctrinarea studenților și a cadrelor didactice cu învățătura marxist-leninistă a constituit o prioritate constantă pentru regimul comunist. *Învățământul medical clujean sub presiunea ideologiei comuniste* este cel de-al treilea capitol al tezei în care am prezentat modul de implementare a învățământului ideologic în rândul studenților și a cadrelor didactice. Dacă pentru

Education In Cluj (1948-1999)”, in: *University and Society. A History of Higher Education in Cluj in the 20th Century*, coord. Vasile Pușcaș, Cluj-Napoca, University Press, 1999, pp. 331; 334.

⁵ „Decretul nr. 13 pentru înființarea și organizarea aspiranturii”, în: *Buletinul Oficial al R.P.R.*, anul II, nr. 4, 17 ianuarie 1950, p. 23.; „Decretul nr. 14 pentru reglementarea aspiranturii în condiții speciale”, în: *Buletinul Oficial al R.P.R.*, anul II, nr. 4, 17 ianuarie 1950, p. 24.; „Decretul nr. 15 pentru organizarea doctoratului”, în: *Buletinul Oficial al R.P.R.*, anul II, nr. 4, 17 ianuarie 1950, p. 24.

⁶ Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat, *Correspondență privind acordarea gradelor didactice*, dos. 202/1954-1969, f. 228.

studenți învățământul ideologic era bine structurat în funcție de anul de studiu, pentru cadrele didactice înscrierea într-o formă de învățământ ideologic se făcea în cadrul cursurilor ideologice organizate în Institut sau la Universitatea Serală de Partid. Bazele Marxism-leninismului, Materialismul dialectic, istoria P.C.U.S., istoria P.M.R., Economia politică, Politică curentă și Statutul P.M.R. erau cursuri destinate cadrelor didactice. În această epocă comunistă, în care, în vara anului 1948 a avut loc naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, de asigurări, miniere și de transporturi, iar în martie 1949 a început procesul de colectivizare a agriculturii, regimul comunist a dus o luptă crâncenă împotriva burgheziei. Documentele studiate atestă faptul că lupta de clasă s-a regăsit cu precădere în primul deceniu comunist, atât în rândul studenților cât și a cadrelor didactice. Propaganda ideologică nu era răspândită numai la orele de învățământ ideologic ci ea se manifesta și prin alte forme începând de la agitația vizuală din căminele studențești și sălile de curs, la influențarea studierii presei până la participarea la diverse activități culturale. Propaganda se intensifica cu ocazia sărbătoririi: Lunii Prieteniei Româno-Sovetice, Zilei de 7 Noiembrie, a Săptămânii Internaționale a Tineretului și Studenților, când formațiile artistice studențești și publicația *Gazeta sanitară* aveau sarcina de a ridiculiza „manifestările de cosmopolitism” indiferent din care parte veneau ele.⁷

Student la medicină în epoca dejistă este cel de-al patrulea capitolul al acestei cercetări în care ne-am concentrat atenția asupra problemelor studențești, a vieții și activității universitare. Ajuns la putere, regimul comunist, a facilitat dreptul la educație fiilor clasei muncitoare, a fiilor țăranilor colectivști, a fiilor activiștilor de partid, etc., marginalizând sau chiar îngrădindu-le dreptul la educație, celor cu origine „nesănătoasă” care proveneau din familii de chiaburi. În anul universitar 1958-1959, la I.M.F. Cluj procentul global al fiilor de muncitori și țărani muncitori admiși în anul I de studiu, era de 74,1%.⁸ Chiar dacă bunurile imobile ale chiaburilor fuseseră naționalizate, regimul comunist i-a încadrat pe aceștia în continuare în clasa socială a chiaburilor, iar taxele de școlarizare percepute pentru fiii chiaburilor etichetați ca „fii de mari exploataatori”, erau cele mai ridicate.⁹ În acest context, am supus analizei modul în care au fost efectuată admiterea în facultate și modul de acordare a burselor studențești. De asemenea, practică

⁷ Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Prorectorat științific, *Cercuri științifice studențești*, dos. 65/1960-1961, p. 155.

⁸ Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, dos. 435/1958-1959, f. 20.

⁹ Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, „Norme pentru stabilirea taxelor în anul școlar 1949-1950 în învățământul superior”, în: *Circulări, decizii, H.C.M.-uri privind stabilirea taxelor școlare*, dos. 28/1950-1961, ff. 65-66.

de vară, muncă patriotică, cercurile științifice studențești, externatul și internatul în medicină, epurările și sancțiunile aplicate studenților, au fost teme care au întregit cercetarea privind tabloul studentului clujean medicinist din epoca dejistă. Primele epurări în rândul studenților au început după greva academică din iunie 1946 și au durat cel puțin până în toamna anului 1961 când învățământul a devenit gratuit. Dacă analizăm modul de raportare a regimului comunist la cele patru categorii sociale, documentele studiate reflectă o inechitate clară și chiar o obstrucționare a accesului la învățământ superior medical, a fiilor cu origine de chiabur definiți ca făcând parte din „clasa exploatare”, dar și a fiilor foștilor condamnați. Unii dintre acești tineri chiar dacă spre sfârșitul epocii dejiste au absolvit facultatea, n-au putut ocupa un post în învățământul superior chiar dacă performanțele profesionale îi recomandau să fie recrutați în învățământul universitar. Tot în acest capitol am analizat mitiungurile care au avut loc la Cluj după izbucnirea Revoluției din Ungaria din toamna anului 1956, dar și manifestațiile studențești desfășurate cu ocazia Centenarului Unirii Principatelor Române, în urma cărora au fost anchetate și pedepsite „elementele naționaliste”. Manifestația studențească din seara zilei de 24 ianuarie 1959, a fost etichetată de P.M.R. că având caracter naționalist și șovin. Cercetările efectuate după această manifestație, au dus la arestarea a 12 studenți de la medicină și a profesorului dr. Eduard Pamfil de la Catedra de Psihiatrie, toți acuzați de naționalism.¹⁰

Capitolul cinci denumit *Epurările cadrelor didactice* prezintă criteriile după care au fost efectuate cele trei valuri de epurării ale cadrelor didactice, precum și cazurile câtorva profesori universitari ca de exemplu profesorii doctori Iuliu Moldovan și Iuliu Hațieganu. Pentru a evidenția presiunea organelor locale de partid asupra deciziilor administrative ale Institutului ne-am focalizat cercetarea asupra a două cazuri: cazul profesorului dr. Emil Țeposu și a sedinței de partid în care urma să fie destituit din funcția de șef de clinică, profesorul dr. Ioan Goia.

Dacă primele epurări de la Facultatea de Medicină au fost efectuate în 1945 sub „umbrela” Legii nr. 461/1944 privind Purificarea administrațiilor publice, următoarele epurări s-au desfășurat sub „masca” comprimărilor și raționalizărilor din anii 1947-1948. În primăvara anului 1945 au fost epurați temporar profesorii doctori Iuliu Hațieganu și Titu Vasiliu, iar în 1948 din nou profesorul Iuliu Hațieganu. Unul dintre motivele invocate în cazul profesorului

¹⁰ Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Regional P.M.R. Cluj, Secția organizatorică. *Planuri de muncă, rapoarte, referate, informări și situații ale secției*, dos. 19/1959, ff. 113-114.; Vezi și: Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, dos. 52/1959-1960, ff. 148-149.

Hațieganu era faptul că a ocupat funcții de conducere în perioada antonesciană, motiv invocat și în 1945. Epurările din 1952 au rezultat în urma verificărilor efectuate de P.M.R., asupra tuturor cadrelor didactice din I.M.F. Cluj, indiferent dacă acestea au fost sau nu membre de partid. Pentru perioada anilor 1957-1959, procedura de înlăturare a cadrelor didactice din învățământul universitar a avut loc în urma emiterii Hotărârii Consiliului de Miniștri (H.C.M.) 1003/1957, și a unor instrucțiuni cu caracter secret, emise de Ministerul Învățământului și Cercetării, având drept scop îmbunătățirea compoziției sociale.¹¹ Pe parcursul primei epoci comuniste, politica regimului Gheorghiu-Dej în privința epurărilor a fost una oscilantă, cuprinzând câte un val de epurări urmat de o perioadă de acalmie. Epurările erau marcate de evenimentele care aveau loc în interiorul P.M.R., dar și în funcție de politica internă a guvernului pe parcursul primului deceniu comunist.

Epurarea cadrelor didactice din Institut a căpătat pe parcursul perioadei o oarecare nuanțare în funcție de desfășurarea anumitor evenimente. Au fost speculate epurările din Partid ale grupului Pauker-Luca-Georgescu din 1952, evenimentele externe din Ungaria din 1956, evenimentele interne de la manifestația studentească din seara zilei de 24 ianuarie 1959, dar și retragerea trupelor sovietice din România. Toate aceste evenimente au condus la purificări în rândul studenților și cadrelor didactice. După verificările din 1958, documentele arhivistice stau mărturie că nu toate cadre didactice păstrate în Institut, corespundeau din punct de vedere politic, însă au fost păstrate în învățământul superior datorită vastei experiențe științifice și profesionale.

Rezultatele verificării tuturor cadrelor didactice ale Institutului (membre și nemembre de partid), finalizate la sfârșitul anului 1950 privind originea socială, activitatea politică și didactică a acestora, menționau că aproape 75% dintre cadrele didactice aveau origine burgheză. Acest procent ridicat al cadrelor didactice cu origine „necorespunzătoare” n-a putut fi îmbunătățit decât într-o mică măsură din lipsă de cadre cu pregătire profesională corespunzătoare. Anul universitar 1952-1953 a fost cel mai afectat de epurări politice întrucât un procent de 29,5% din cadrele didactice care activaseră în anul precedent, au fost eliberate din funcție la 1 noiembrie 1952, în timp ce numărul studenților înregistra o ușoară creștere. În 1958 au fost excluse din învățământul superior medical, majoritatea cadrele didactice tinere fără apartenență politică, cu excepția câtorva „*cadre de tranziție*” care nu erau membre P.M.R., dar aveau o bună pregătire

¹¹ „Decretul-lege nr. 461 privind Purificarea administrațiilor publice”, în: *Monitorul Oficial* patrea I-a, anul CXII, nr. 216, 19 septembrie 1944, p. 6348.; Vezi și: Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, dos. 41/1959-1961, ff. 28; 40.

profesională. Acestea erau păstrate în învățământ doar până la găsirea unor cadre corespunzătoare și din punct de vedere politic. Pentru fiecare val de epurări au fost invocate motive diferite. Dacă primul val de epurări a fost efectuat sub pretextul eliminării „elementelor fasciste”, cel din 1952 a vizat cadrele didactice pe care regimul comunist le-a etichetat ca fiind: „oportuniste”, „carieriste”, „materialiste” și „exploatare”.¹² Aceste epurări au afectat prestigiul învățământului medical clujean și calitatea acestuia, întrucât de foarte puține ori s-a avut în vedere experiența profesională și didactică a celui care urma să fie exclus din învățământ. Din 1958, ocuparea unei funcții didactice de preparator și asistent, avea loc în baza a două criterii: al meritocrației și cel al apartenenței politice la P.M.R. În ceea ce privește funcțiile de conducere, la sfârșitul primului deceniu comunist, un procent de 80% din funcțiile importante din direcția administrativă și de șef serviciu erau ocupate de membrii de partid cu „calificare corespunzătoare.”¹³ O altă caracteristică a perioadei deșise cu efect negativ asupra învățământului superior medical, a fost introducerea notei sociale la facultățile de medicină și farmacie. Aceasta a avut un impact negativ asupra promovării candidaților pe criterii exclusiv profesionale. Examenul de admitere la externat și internat, cât și examenul de medic primar și specialist, conțineau o probă socială.¹⁴ Nota socială avea un profund caracter politic, întrucât în notă era evaluată activitatea social-obștească și politică a candidatului.

Este cunoscut faptul că în epoca stalinismului românesc, relațiile științifice externe ale României cu Occidentul au fost drastic restrânse. *Internaționalizarea învățământului medical clujean* este titlul celui de-al șaselea capitol al lucrării în care sunt evidențiate relațiile externe și schimburile științifice pe care cadrele didactice din Institut le-au efectuat în alte țări Est comuniste sau Occidentale. Din analiza documentelor rezultă că în perioada deșistă, relațiile de colaborare dintre I.M.F. Cluj și Uniunea Sovietică au fost mai intense comparativ cu restul

¹² Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comiterul Regional P.M.R. Cluj, Fond 13, dos 200/1950, ff. 6-7.

¹³ Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Municipal P.C.R. Cluj, Institutul Medico-Famaceutic, *Hotărâri, rapoarte, procese verbale*, Fond 55, dos. 15/1958, f. 1.

¹⁴ Externatul în medicină reprezenta o formă de pregătire profesională a studenților de la facultățile de medicină generală și pediatrie. Statutul de extern era obținut prin concurs. La concurs puteau participa absolvenții ai anul III de studiu, cu condiția să nu aibă examene restante. Locurile erau destul de limitate. Durata externatului era de doi ani, perioadă în care externii făceau 4 stagii a câte 6 luni în servicii de specialitate diferite. (Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Prorectorat științific, *Externat și Internat*, dos. 374/1957-1958, ff. 1-14). Funcția de intern în medicină putea fi ocupată prin concurs doar de studenți cu stagiul de externat finalizat. Internatul se putea începe în anul VI de facultate. Durata internatului era de trei ani, timp în care internii efectuau 6 stagii a câte 6 luni în servicii diferite, în ordinea menționată la angajare. (Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Prorectorat științific, *Externat și Internat*, dos. 374/1957-1958, ff. 15-36). Vezi și: Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, dos. 41/1959-1961, f. 22.

statelor Occidentale, concretizându-se atât prin schimburi de experiență, perfecționări profesionale, dar și prin alocarea a unui număr de locuri la aspirantură medicilor români. Documentele din perioada de început a epocii dejiste reflectă o slabă prezență a cadrelor didactice în deplasări externe în scopuri științifice. În 1956 și 1957 avem consemnate în documente, participarea cadrelor didactice la congrese în: Suedia, U.R.S.S., Iugoslavia, Bulgaria, R.D.G., Ungaria, Bulgaria, Franța, Spania, China și Polonia. O ușoară deschidere spre țările Occidentale s-a produs după 1960 când au fost trimise la specializare câteva cadre didactice. În această perioadă numărul de locuri alocate pentru aspirantură în U.R.S.S., era echivalent cu suma tuturor locurilor alocate pentru celelalte state occidentale, acest fapt demonstrând încă o dată relațiile strânse de colaborare științifică între Uniunea Sovietică și I.M.F. Cluj. Mai trebuie remarcat faptul că în 1958 existau catedre la care, nici un cadru didactic nu avea statut de membru în societăți științifice internaționale. Componenta delegației române la congrese internaționale a fost una restrânsă, alcătuită din unu până la patru membrii. În această perioadă, I.M.F. Cluj era reprezentat în multe cazuri, doar de un singur delegat la câte o manifestare internațională. Participarea la congrese internaționale era asigurată în primul rând de șefii de catedre, și mai puțin de cadre didactice tinere. Totuși, în epoca dejistă au fost și stagii de perfecționare profesională și studii la aspirantură în străinătate, însă puține, destinate preparatorilor, asistenților și șefilor de lucrări. Aceste deplasări externe erau aprobate de minister, după o analiză amănunțită a dosarului politic al candidatului și o recomandare din partea șefului de catedră.

Pentru această cercetare am folosit atât surse inedite cât și surse edite. Sursele inedite provin din fondurile arhivistice păstrate la Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj ale doctorilor Iuliu Moldovan; Victor Papilian; Nicolae Stăncioiu; Eugen Morariu; fondul Universității „Regele Ferdinand I”; fondul P.C.R. privind Institutul Medico-Farmaceutic Cluj, fondul Facultății de Medicină și Farmacie și fondul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” care acoperă prima anilor 1948-1965 care a rămas „rătăcit” în Arhiva Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, nefiind predat la Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj. Din documentele edite care au reflectat perioada dejistă și au servit drept sursă bibliografică amintim: monografiile, anuare, dicționare, publicații periodice, presă și memorii ale celor care au avut tangență în calitate de student sau cadru didactic cu învățământul medical

clujean. De asemenea, *Monitorul Oficial* al Republicii Populare Române și *Colecțiile de legi, decrete, hotărâri și dispoziții* au fost o sursă importantă de documentare pentru această temă, deoarece aici s-au publicat o serie de legi, decrete, hotărâri și dispoziții care au vizat direct sau indirect învățământul superior medical.

Noutatea și originalitatea acestei lucrări constă în cercetarea complexă a evoluției Institutului Medico-Farmaceutic și a schimbărilor care s-au produs în perioada dejistă, fiind supuse analizei istorice, subiecte inedite sau mai puțin cunoscute. Actualitatea studierii acestei teme este justificată prin faptul că astăzi istoriografia nu dispune de o lucrare care să facă obiectul cercetării învățământul medical clujean în perioada 1947-1965. Pentru prima dată sunt lămurite unele aspecte privind învățământul ideologic și impactul acestuia asupra învățământului superior medical; gradul de influență al partidului unic și a serviciului de cadre asupra deciziilor Institutului privind destituirea din funcția didactică sau ocuparea unei funcții didactice; viața și activitatea studentescă în perioada dejistă, epurările politice dar și consecințele „dezghețului” cultural-științific care s-a resimțit în Institut după 1956. De asemenea, originalitatea lucrării este dată de analiza multor documente arhivistice inedite, unele inserate în lucrare, iar altele atașate în anexe. Lucrarea de față abordează subiectul doar din punct de vedere istoric nu și medical, motiv pentru care, această perioadă poate fi subiectul unor noi cercetări. Lucrarea nu este una exhaustivă, deoarece nu aprofundează toate aspectele perioadei dejiste privind învățământul superior medical clujean, întrucât n-au fost disponibile pentru cercetare toate sursele arhivistice create în epoca dejistă.

Bibliografie

1. Izvoare arhivistice

Arhiva Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Prorectorat Științific, *Schema personalului didactic și didactic ajutător în anul școlar 1954-1955*, dos 70/1954-1962.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Schema personalului administrativ, tehnic și gospodăresc*, dos. nenumărat/1954-1955.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Schema personalului administrativ, tehnic și gospodăresc*, dos. nenumărat/1956.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal, *Numiri și promovări în funcții*, dos 41/1959-1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal, *Diverse acte*, dos. 52/1959-1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal, *Corespondență cu Ministerul Învățământului*, dos. nenumărat/1959-1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Corespondență cu ministerul*, dos. nenumărat/1959-1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal, *Numiri și promovări în funcțiuni*, dos. 41/1959-1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu” Serviciul personal, *Corespondență cu Ministerul Învățământului*, dos. nenumărat/1959-1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Corespondență cu Ministerul Învățământului*, dos. 52/1959-1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Diverse acte*, dos. 53/1960-1963.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Corespondență cu Ministerul Învățământului* (9744-10 961), dos. 11/1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Prorectorat științific, *Raport de activitate științifică a studenților din cadrul cercurilor științifice*, dos. 65/1961.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Corespondență în legătură cu Ministerul Învățământului și Culturii. Diferite corespondențe în legătură cu participarea cadrelor didactice la ședințe de specialitate în străinătate*, dos 7/1962.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Corespondență în legătură cu avansări, invitații în străinătate pentru schimb de experiență*, dos. 4/1962.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Curs de perfecționare didactic superior de profesor în specialitatea clinică medicală*, dos. 40/1962.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Prorectorat științific, *Învățământ ideologic*, dos. 68/1962-1963.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal, *Numiri și promovări în funcții didactice*, dos. 42/1962-1963.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul Personal. *Anchete, reclamații, sesizări*, dos. 49/1962-1963.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Dosar cu plecări în străinătate*, dos. nenumerotat/1962-1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Corespondență cu Ministerul Învățământului și Culturii. Diferite corespondențe în legătură cu participarea cadrelor didactice la ședințe de specialitate în străinătate*, dos. 7/1962-1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Probleme studențești, burse republicane, burse de stat*, dos. 15A/81/1962-1963.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal, *Numiri și promovări în funcții*, dos. 42/1962-1963.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul social, *Regulament burse*, dos. nenumerotat/1963.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Examene de Stat*, dos. 4/1964.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Concurs de admitere*, dos. 8/A/101/1964.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal. *Corespondență cu Ministerul Învățământului*, dos. 22/1964-1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Concurs științific, educația studenților, schimb de experiență*, dos. 2/1964-1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal. *Corespondență cu Ministerul Învățământului*, dos. 22/1964-1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul social, *Circulări*, dos. 114/1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Concurs științific, educația studenților, schimb de experiență*, dos. 2/1964-1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Serviciul personal. *Corespondență cu Ministerul Învățământului*, dos. 22/1964-1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Prorectorat științific, Cercuri științifice studențești 1964/1965. „Dare de seamă asupra activității cercurilor științifice studențești de la I.M.F. Cluj anul 1964/1965”*, dos. 79/1964-1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Ordine*, dos. 41/1964-1969.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Prorectorat științific, *Dare de seamă, cercetare științifică*, dos. A/27/1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Social, *Circulări*, dos. 114/1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Dosar cu plecări în străinătate*, dos. nenumărat/1965.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Plecări în străinătate cadre didactice și studenți*, dos. nenumărat/1965-1966.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Învățământ ideologic*, dos. nenumărat/1965-1966.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, Rectorat, *Învățământ ideologic, chestionare*, dos. 175/1967-1968.

Arhiva U.M.F. „Iuliu Hațieganu”, *Relații externe*, vol I., dos. 196, 200, 201/1968-1969.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Procese verbale ale Consiliului Facultății*, inv. 233, dos. 157/1945-1946.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Corespondență cu Ministerul Sănătății*, dos. 37/1946-1947; 1961-1962.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Programe analitice anuale*, dos. 78, 1949-1950.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Circulări, decizii, H.C.M.-uri privind stabilirea taxelor școlare*, dos. 28/1950-1961.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Cursuri de specializare*, dos. 18/1950-1952, nenumărat.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Schemă de organizare*, dos. 3/1949-1955.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Planuri de învățământ*, dos 25/1950-1962.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Serviciul administrativ, Dari de seamă contabile, bilanț*, dos. 71/1951.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Instrucțiuni privind concursul de admitere*, dos. 65/1951-1962.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Acte privind acordarea bursei*, dos. 60/1951-1961.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Proectorat, Cursuri de perfecționare în medicină internă, igienă școlară, farmacie galenică*, dos. 135/1953-1954, nenumărat.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Planuri de învățământ*, dos. 141/1953-1960.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Stat de funcțiuni*, dos. 164/1953-1956.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie Cluj, *Serviciul social, Circulare, sarcini, atribuții*, dos 179/1953-1967.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat. *Situații și tabele nominale privind evidența studenților condamnați și arestați*, dos. 217/1954-1960.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat. *Circulare și ordine ministriale*, dos. 200/1954.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat, *Instrucțiuni privind acordarea burselor republicane*, dos. 201/1954-1955.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat *Situații și tabele nominale privind evidența studenților condamnați și arestați*, dos. 217/1954-1960.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat, *Correspondență privind acordarea gradelor didactice*, dos. 202/1954-1969.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Cercuri Științifice studențești*, dos. 376/1957.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Prorektorat didactic, *Acte privind internatul și externatul în medicină*, dos. 374/1957-1958.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Plan activități științifice*, dos. 476/1958.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Planificarea cheltuielilor cu schimb de experiență*, dos. 435/ 1958-1959.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat. *Ordine, decizii ministeriale*, dos. 365/1957-1962.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Procese verbale privind analiza activității didactice*, dos. 458/1958-1959.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Planificare cheltuieli, educație comunistă, schimb de experiență*, dos. 435/1958-1959.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Prorektorat științific. *Conferințe studențești*, dos. 600/1959.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie Cluj, *Regulamente privind acordarea burselor*, Dos. 334/1956-1959.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat – *Rapoarte asupra participării la congrese științifice din țară și străinătate*, dos. 565/1959-1962.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Correspondență cu rectoratul Institutului, Universitatea “Babeș-Bolyai” și Ministerul Sănătății*, dos. 620/1960.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Plan de învățământ 1962/1963*, dos. 134/1963.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, *Caracterizarea personalului didactic*, dos. 389/1957-1961.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie, Rectorat, *Regulamente și instrucțiuni*, dos. 428/1958-1964.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Universitatea din Cluj

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Universitatea din Cluj, *Procese verbale ale Senatului Universității*, dos. 410/1945-1946.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Universitatea din Cluj, Facultatea de Igienă, *Registrul matricol nr. 1-548*, dos. 290/1943-1950.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Comiterul Orășenesc P.M.R. Cluj

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj; Comitetul Regional P.C.R. Cluj, *Note informative zilnice privind manifestațiile antidemocratice din 28 mai 1946 a unor studenți din Cluj*, Fond: 1, dos. 9/1946.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Institutul de Medicină și Farmacie Cluj, Rectorat, *Programe analitice anuale*, inv. 149, dos. 78/1949-1950.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comiterul Orășenesc P.C.R. Cluj, Secția Propagandă și agitație, *Tabel nominal cuprinzând caractreizarea corpului didactic și didactic ajutător al Institutului Medico-Farmaceutic Cluj*, Fond 13, dos. 200/1950.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Municipal P.C.R. Cluj, Comitetul de Partid al Institutul Medico-Farmaceutic Cluj: *Hotărâri, rapoarte, dări de seamă, procese verbale, note informative*, Fond 55, dos. 3/1952.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Municipal P.C.R. Cluj, *Comitetele de partid: Uzinele de încălțăminte și pielărie și Institutul Medico-Farmaceutic*, Fond 55, dos. 6/1954.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Municipal P.C.R. Cluj, Institutul Medico-farmaceutic, *Hotărâri, rapoarte, procese verbale*, Fond 55, dos. 15/1958.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Regional P.M.R. Cluj, *Procese verbale încheiate în ședințele și consfăturile avute cu oameni de știință și cu cadre didactice din învățământul superior; Manifestațiile privind evenimentele din Ungaria*, Fond 13, dos. 29/1956.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Regional P.M.R. Cluj, *Note informative și sesizări întocmite de sector*, Fond 13, dos. 76/1956.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Regional P.M.R. Cluj, Secția organizatorică, *Planuri de muncă, rapoarte, referate, informări și situații ale secției*, Fond 13, dos. 19/1959.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Regional P.M.R. Cluj, *Procese verbale din ședințele de Birou al Comitetului Regional de Partid din lunile I și II*, Fond 13, dos. 8/1959.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Municipal P.C.R. Cluj, Institutul Medico-Farmaceutic, *Hotărâri, rapoarte, procese verbale*, Fond 55, dos. 14/1962.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Comitetul Municipal P.C.R. Cluj, Institutul Medico-Farmaceutic, *Hotărâri, rapoarte, procese verbale*, Fond 55, dos. 26/1965.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal dr. Iuliu Moldovan

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal: Dr. Iuliu Moldovan, *Documente personale*, dos. 1/1860-1965.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal: Dr. Iuliu Moldovan, *Referate, biopolitică, familie*, dos. 12/1936-1941.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal: Dr. Iuliu Moldovan, *Probleme didactice*, dos. 8/1930-1946.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal dr. Victor Papilian

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal: Dr. Victor Papilian, *Memorii de activitate, caiete de cercetare, corespondență și lucrări de specialitate*, dos. 9/1951-1952.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal: dr. Victor Papilian, *Corespondență primită de la A. C. Rusu*, dos. 12.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal dr. Eugen Morariu

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal: Dr. Eugen Morariu, *Invitații, programe la sesiuni științifice, simpozioane, sesiuni de comunicări*, dos. 15/1957-1975.

Direcția Județeană Arhivelor Naționale Cluj, *Caiete, însemnări, referate la filosofie și materialism dialectic*, dos. 110.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal dr. Nicolae Stăncioiu

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond personal: dr. Nicolae Stăncioiu, *Documente referitoare la academicianul profesor dr. Aurel Moga*, dos. 27/1963-1968.

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Fond Sfatul Popular al regiunii Cluj

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Sfatul Popular al regiunii Cluj, Secția: *Învățământ și cultură, Instrucțiuni, ordine ministeriale și corespondență*, vol III, dos. 1/1955.

2. Registre inventar

Registrul inventar nr. 1 al periodicelor străine - document intern al Bibliotecii „Valeriu Bologa” din Cluj-Napoca.

Registrul Inventar nr. M2 - document intern al Bibliotecii „Valeriu Bologa” din Cluj-Napoca.

Registrul inventar al Catedrei de Psihiatrie - document intern al Bibliotecii „Valeriu Bologa” din Cluj-Napoca.

3. Colecții de legi, decrete și hotărâri

Antologia legilor învățământului din România, *Decret-Lege 386/1643 privind organizarea învățământului superior*, București, 2004, pp. 304-341.

Buletinul Oficial al R.P.R, *Decretul nr. 13 pentru înființarea și organizarea aspiranturii*, anul II, nr. 4, 17 ianuarie 1950, p. 23.

Buletinul Oficial al R.P.R, *Decretul nr. 14 pentru reglementarea aspiranturii în condiții speciale*, anul II, nr. 4, 17 ianuarie 1950, p. 24.

Buletinul Oficial al R.P.R, *Decretul nr. 15 pentru organizarea doctoratului*, anul II, nr. 4, 17 ianuarie 1950, p. 24.

Colecțiune de legi și regulamente, *Legea nr. 594 pentru modificarea legii nr. 486/944, privitoare la purificarea administrațiilor publice*, tomul XII, 1-30 noembrie 1944, București: Imprimeria Centrala, 1946, pp. 56-57.

Colecțiune de legi și regulamente, *Legea nr. 217 pentru purificarea administrațiilor publice*, tomul XIII, 1-31 martie 1945, București: Imprimeria Centrala, 1946, p. 414-416.

Colecțiune de legi și regulamente, *Legea nr. 418 pentru prelungirea termenului prevăzut de art. 11 din Legea nr. 217 din 30 martie 1945, pentru purificarea administrațiilor publice*, tomul XXIII, 1-31 mai 1945, București: Imprimeria Centrala, 1946, p. 992.

Colecțiune de legi și regulamente, *Legea nr. 584 pentru prelungirea termenului prevăzut de art. 11 din Legea nr. 217 din 30 martie 1945, pentru purificarea administrațiilor publice*, tomul XXIII, 1-31 iulie 1945, București: Imprimeria Centrala, 1946, p. 1395.

Colecțiune de legi, decrete, regulamente și dispozițiuni normative, *Deciziunea ministerială nr. 162.067 din 19 iunie 1948 privind rezilierea tuturor contractelor de angajament a personalului didactic și științific din învățământul superior și secundar, pe data de 1 octombrie 1948*, tomul XXVI, București: Editura de Stat, 1-30 iunie 1948, p. 404.

Colecțiune de legi, decrete și deciziuni, *Deciziunea nr. 263.335 din 26 octombrie 1948 privind înființarea de școli speciale de doi ani pentru oamenii aflați în câmpul muncii*, București: Editura de Stat, 1-31 octombrie 1948, pp. 972-974.

Colecție de legi, decrete, hotărâri și dispoziții, *Decretul nr. 529 pentru înființarea gradelor didactice superioare*, 1 ianuarie-28 februarie 1953, București: Editura de Stat pentru Literatură Științifică, 1953, pp. 14-15.

Colecție de legi, decrete, hotărâri și dispoziții, *Hotărârea nr. 1057 pentru aprobarea Regulamentului privind ocuparea funcțiilor didactice în învățământul superior*, 1 iulie-31 august 1958, București: Editura Științifică, 1958, pp. 142-154.

Colecție de legi, decrete, hotărâri și dispoziții, *Decretul nr. 246 privind reglementarea acordării asistenței medicale și a medicamentelor*, 1 mai-30 iunie 1958, București: Editura Științifică, 1958, pp. 8-12.

*** „Decizia Ministerului Educației Naționale nr. 153377 din 29 august 1940 - privitoare pe elevii și studenții evrei”, în: *Statutul evreilor din România*, coord. V. Pantelimonescu, București: Editura: Ziarului „Universul”, 1941, pp. 77-84.

Monitorul Oficial partea I-a, *Decretul-lege nr. 461*, anul CXII, nr. 216, 19 septembrie 1944, pp. 6348-6349.

Monitorul Oficial partea I-a, *Legea nr. 486 privitoare la purificarea administrațiilor publice*, anul CXII, nr. 233, 8 octombrie 1944, pp. 6559-6560.

Monitorul Oficial, *Legea nr. 62 pentru prelungirea termenului prevăzut la art. 7 din legea privitoare la Purificarea administrației publice*, partea I-a, anul CXIII, nr. 25, 1 februarie 1945, p. 667-668.

Monitorul Oficial, *Decretul nr. 175 pentru Reforma învățământului*, 3 august 1948, anul CXVI, nr. 177, partea I-a, pp. 6322-6324.

Monitorul Oficial, *Decizia nr. 263.327 privind Organizarea învățământului superior*, din 26 octombrie 1948, anul CXVI, nr. 249, Partea I-a, pp. 8522-8525.

Monitorul Oficial, *Decretul nr. 176 pentru trecerea în proprietatea statului a bunurilor bisericilor, congregațiilor comunităților sau particularilor ce au servit pentru funcționarea și întreținerea instituțiilor de învățământ general, tehnic și profesional*, CXVI, nr. 177, partea I, 3 august 1948, pp. 6324-6336.

4. Volume de documente

Andreescu Andreea, Lucian Nastasă, Varga Andrea, *Minorități etnoculturale mărturii documentare. Maghiarii din România 1956-1968*, Cluj-Napoca: Centrul de Resurse pentru Diversitate Culturală, 2003.

Murgescu Bogdan, Cazan Marius, Gheboianu Matei; *Documente privind reglementările referitoare la admiterea în învățământul superior din România (1948-1968)*, București: Editura Universității București, 2013.

5. Periodice

Anuar Institutul de Medicină și Farmacie Cluj, Cluj: Întreprinderea Poligrafică, 1962.

Ion Baci, *Institutul de Medicină și Farmacie din Cluj*, Timișoara: Întreprinderea Poligrafică Banatul, 1967.

Anuarele Universității din Cluj (1919-1927).

Anuarele Universității Regele Ferdinand I Cluj (1928-1942)

Adevărul Ardealului, anii: 1948; 1949.

Clujul medical; anii: 1920; 1921; 1925; 1926; 1942; 1947; 1948; 1957, 1958, 1959, 1960, 1961; 1962; 1963; 1964; 1965; 2013; 2016.

Dreptatea, anii: 1945; 1946.

Lupta Ardealului, anii: 1946; 1947;

Revista 22, anii: 1991, 2014.

România liberă, anul 2005.

România viitoare, anii: 1944; 1945.

Romanian Medical Journal, anul 2013.

Scânteia Ardealului: anii 1945; 1946.

Scânteia tineretului, anul 1965.

Făclia, anii: 1956; 1959; 1965.

Viața Medicală; anii: 2013, 2020.

6. Memorii

Anania, Valeriu; *Memorii*, Iași: Editura Polirom, 2011.

Anania, Valeriu; *Clujul universitar al generației 1946 în memoriile lui Valeriu Anania*, Cluj-Napoca, 1996.

Calomfirescu, Kory Ștefania; *Amintiri din studenția de medicină clujeană promoția 1961- „Promoția Iuliu Hațieganu”*, Cluj-Napoca: Editura Napoca Nova, 2017.

Coroianu Victor; *Între bisturiu și stetoscop. Memorii 1944-1949*, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2005.

Duca, Sergiu; *Obstacole (Pagini de jurnal)*, Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 1998.

Moga, Emanuela Aurel; *Memorii din penumbră*, București: Editura Albatros, 1984.

Moldovan, Iuliu; *Amintiri și reflexiuni*, București: Editura Carol Davila, 1996.

Mustăță, Constantin; *Student la Cluj. Seniorii*, vol. I, Cluj-Napoca: Editura Studia, 2001.

Neamțu, Traian; *De ce Doamne? Vol II*; Cluj-Napoca: Editura Grinta, 2016.

Ștefănescu, Gheorghe Rafael; *Amintiri din România comunistă*, Arad: Editura Mirador, 2005.

7. Lucrări generale

Anania, Valeriu; *Rotonda plopilor aprinși*, București: Editura Florile Dalbe, 1995.

- Anisescu, Cristina; Nicolae Mărgineanu. *Un psiholog în temnițele comuniste*, Iași: Polirom, 2006.
- Bârsu, Cristian; *Clujeni ai secolului 20. Dicționar esențial*, Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2000.
- Bărbulescu, Mihai; Deletant, Dennis; Hitchins, Keith; Papacostea, Șerban; Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, București: Editura Corint, 2007.
- Boia Lucian, *Miturile comunismului românesc*, București: Editura Nemira, 1998.
- Biro Sándor, Erdély magyar Egyeteme (Universitatea maghiară a Transilvaniei), Cluj, 1941.
- Blăjan Ștefan, Marin Florea, *Iuliu Hațieganu în cuvinte înțelepte*, București: Editura Medicală, 1984.
- Bologa, Valeriu; *Rememorări sentimentale*, București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995.
- Bologa, Valeriu; *Contribuții la studiul legăturilor medicale româno-ruse*, București: Editura de Stat pentru Literatură Științifică, 1952.
- Deletant, Dennis; *România sub regimul comunist*, (traducerea Delia Războlescu), București: Fundația Academia Civică, 2010.
- Deletant, Dennis, *Teroarea comunistă în România. Gheorghe Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948-1965*, (traducerea Lucian Leuștean), Iași, Editura Polirom, 2001.
- Georgescu, Vlad; *Politică și istorie: cazul comuniștilor români: 1944-1947*, București: Editura Humanitas, 2008.
- Ghitta Ovidiu; *Istoria universității „Babeș-Bolyai”*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2012.
- Nicoară, Mihai Teodor; *Universitatea „Regele Ferdinand I” din Cluj între două dictaturi (1940-1947)*, vol. I, Cluj-Napoca: Editura Accent, 2011.
- Nicoară, Mihai Teodor; *De la Universitatea „Regele Ferdinand I” la Universitatea Babeș-Bolyai (1948-1959)*, vol II, Cluj-Napoca: Editura Accent, 2014.
- Nicoară, Mihai Teodor; *Onisifor Ghibu. Universitatea Daciei Superioare*, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2018.
- Nicoară, Mihai Teodor; *Dicționarul universitarilor clujeni (1919-1947)*, Cluj-Napoca: Editura Accent, 2016.

Pușcaș, Vasile; *University and society: a history of Cluj higher education in the 20th century*, Cluj-Napoca: Editura Cluj University Press, 1999.

Pușcaș, Vasile; *Universitate societate modernizare*, Cluj-Napoca: Editura Eikon, 2003.

Papilian, Victor; *Cu steagul înfășurat. Amintiri de la evacuarea Clujului*, Cluj-Napoca: Editura Carpatica, 1994.

Pantelimonescu V.; *Statutul evreilor din România*, București: Editura: Ziarului „Universul”, 1941.

Rusan, Romulus; *Anul 1946 – începutul sfârșitului (instituții, mentalități, evenimente)*. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației: (7-9 iunie 1996), seria: Analele Sighet, vol. 3, București: Fundația Academia Civică, 1996.

Rusan, Romulus; *Anul 1947 – căderea cortinei*. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației: (20-22 iunie 1997), seria: Analele Sighet, vol. V, București: Fundația Academia Civică, 1997.

Rusan, Romulus; *Anul 1948 – instituționalizarea comunismului*. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației: (19-21 iunie 1998), seria: Analele Sighet, vol. VI, București: Fundația Academia Civică, 1998.

Rusan, Romulus; *Anii 1949-1953 – mecanismele terorii*. Comunicări prezentate la al VII-lea simpozion al Memorialului de la Sighetu Marmației (2-4 iulie 1999), seria: Analele Sighet, vol. VII, București: Fundația Academia Civică, 1999.

Sălăgean, Marcela; *Administrația sovietică în nordul Transilvaniei*, Cluj-Napoca: Fundația Culturală Română, 2002.

Sălăgean, Marcela; *Transilvania în jocul de interese a Marilor Puteri (1940-1947)*, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2013.

Sălăgean, Marcela; Orga-Șerdan, Valentin; *Universitatea din Cluj în perioada interbelică. Înființarea și consolidarea universității românești din Cluj între anii 1919-1939*, vol. I, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2019.

Scurtu, Ioan; *Istoria contemporană a României (1918-2003)*, București: Editura Fundația Academia Civică, 1997.

Țene, Ionuț; *Clujul universitar în memoria colectivă: 1944-1948*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2008.

Vladimir, Tismăneanu; *Fantoma lui Gheorghiu-Dej*, București, Editura Univers, 1995.

Vladimir, Tismăneanu; *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, traducerea C. Petrescu și Dragoș Petrescu, Iași: Editura Polirom, 2005.

Vladimir, Tismăneanu; *Raport final*, București: Editura Humanitas, 2008.

Ion, Zainea; *Politică și administrație în România (6 martie 1945 - 1 martie 1946): Epurarea*, Oradea: Editura Universității din Oradea, 2004.

8. *Lucrări speciale*

Bojiță, Marius; Popescu, Honorius; Pascu, Oliviu; Bârsu, Cristian; *Școala medicală de medicină și farmacie*, Cluj-Napoca: Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2004.

Bârsu, Cristian; *Mărturii ale începutului Facultății de Medicină din Cluj (1919-1920)*, Cluj-Napoca: Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2004.

Bârsu, Cristian; *Repere pentru istoria învățământului de medicină și farmacie din Cluj în perioada 1919-1940*, Teză de doctorat, coord. Honorius Popescu, Cluj-Napoca, 2005.

Bârsu, Cristian; *Pagini din Hronicul Școlii Clujene de Medicină și Farmacie. Dezbateri din Consiliul Profesorat al Facultății de Medicină în anul universitar 1920/1921*, Cluj-Napoca: Editura U.T. Press, 2008.

Bârsu, Cristian; *Aspecte istorice ale disciplinelor morfofuncționale de la Facultatea de Medicină din Cluj în perioada 1919-1979*, Cluj-Napoca: Editura U.T. Prerss, 2010.

Bârsu, Cristian; *Universitatea din Cluj în perioada interbelică. Vol. II. Facultatea de Medicină*, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2019.

Bruckner, Ion; Baltă, Nicolae; *Personalități ale medicinei interne românești din a doua jumătate a secolului XX. Contribuții la cunoașterea dezvoltării și promovării specialității*, București: Editura Academiei de Științe Medicale, 2012.

Buzoianu, Anca Dana; Bârsu, Cristian; Bocșan, Ioana Corina; József Lukács; Habor, Oana; Petru, Adrian Mircea; *100 de ani de învățământ medical românesc la Cluj. Tradiție și performanță*, Cluj-Napoca: Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, 2019.

Bologa, V.; Duțescu, B.; Ghelerter, I.; Izsak, S.; Spielman, I.; Wasserman, L.; *Istoria medicinei*, București: Editura Medicală, 1963.

Calomfirescu, Kory Ștefania; *Despre marele profesor Iuliu Hațieganu*, Cluj-Napoca: Editura Napoca Nova, 2016.

Cioban, Minodora-Maria; *Epurările în universitatea clujeană*, Teză de doctorat, coord. Achim Mișu, Cluj-Napoca, 2010.

Cucuianu, Mircea; *Mediciniști clujeni în anii luptei de clasă și în epoca de aur*, Cluj-Napoca: Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca 2006.

Duțescu, Benone; Beuran, Maria; Beuran, Mircea; *Internatul în medicină și farmacie: parte din ființa medicinei românești*, București: Editura Academiei Române, 2020.

Duțescu, Benone; *Profesorii mei. Timoșoara 1946-1952*, București: Editura Artprint, 2022.

Doboș, Dănuț; *Universitatea captivă. Universitatea din București și Universitatea din Cluj între anii: 1945 și 1964*, vol. II., Iași: Editura Vasiliana`98, 2019.

****Figuri reprezentative ale medicinei și farmaciei clujene*, Vol I, Cluj-Napoca: Litografia I.M.F., 1981.

Hațieganu, Iuliu; *Un an de muncă în serviciul neamului: dare de seamă asupra anului 1941-1942*, Sibiu: Tipografia „Cartea Românească”, 1943.

Hațieganu, Iuliu; *Cinci ani la Sibiu un an la Cluj. Orientări și regulamente de activitate*, Cluj: Tipografia „Cartea Românească”, 1947.

Iszák, Samuel; Bologa, Sandu; *Valeriu Lucian Bologa. Evocare monografică*, Cluj-Napoca: Miracolul Cuvântului, 1995.

Marin, Florea; *Vieți dedicate omului*, Vol I, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1993.

Marin, Florea; *Vieți dedicate omului*, Vol. II, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1994

Marin, Florea; *Vieți dedicate omului*, Vol. III, Cluj-Napoca: Dacia, 1995.

Marin, Florea; *Vieți dedicate omului*, Vol IV, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1996.

Marin, Florea; *Furtuni în centrul medical clujan 1919- 1960*, Cluj-Napoca: Editura Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, 1998.

Marin, Florea; *Iuliu Hațieganu*, Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca, 1999.

Marin, Florea; *Facultatea de Medicină, școala mediclă clujeană și spitalele din cluj (1500-2000)*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 1999.

Marin, Florea; *Școala medicală clujeană. Contiunatorii*, Vol. III, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2001.

Marin, Florea; *Școala medicală clujeană. Contiunatorii*, Vol. IV, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2002.

Marin, Florea; *Școala medicală clujeană. Contiunatorii*, Vol. VI, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2003.

Marin, Florea; *Facultatea de Medicină, școala medicală clujeană și spitalele din Cluj (1500-2000): scurt istoric*, Cluj-Napoca: Editura Casa Cărții de Știință, 2018.

Mircioiu, Crișan; *Școala medicală de chirurgie (1919-2002)*, Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2002.

Pascu, Oliviu; Popescu, Honorius; Bârsu, Cristian; *Școala clujeană de medicină și farmacie – ctitorii faimei - 1919-1999*, Cluj-Napoca: Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 1999.

9. Studii. Articole

Argus, „D. I. Hațieganu se acuză...” în: *România viitoare*, anul II, nr. 30, 25 ianuarie 1945, p. 3.

Argus, „Un admirator al „Căpitanului”: Profesor univ. Gh. Popovici”, în: *România viitoare*, anul II, nr. 57, 25 februarie 1945, p. 5.

Argus, „Să nu uităm”, în: *România viitoare*, anul II, nr. 94, 10 aprilie 1945, pp. 1; 3.

Boca, Ioana; „Urmările mișcărilor studențești din toamna anului 1956” în: *Analele Sighet*, vol. 8, București, Fundația Academia Civică, 2001, p. 656-666.

Buda, Octavian; „Eduard Pamfil (1912-1994) Psihologie, antropologie și rezistență culturală”, în: *Romanian Medical Journal*, Vol. LX, nr. 4, 2013, pp. 291-294.

***, „Cine încearcă să transforme știința medicală în instrument de propagandă reacționară”, în: *Lupta Ardealului*, anul II, nr. 264, 5 iulie 1947.

Costin, Tudor; „S-au furat memoriile cu iscălituri studențești și au fost date poliției”, în: *Dreptatea*, anul III, nr. 112, 22 iunie 1946, p. 3.

Deletant Dennis, „Impactul revoluției maghiare în România”, *Analele Sighet*, vol. 8, București: Fundația Academia Civică, 2001, p. 598-602.

Enuță Almira, „Restructurarea Partidului Muncitoresc Român (1948-1952)”, în: *Anul 1948. Instituționalizarea comunismului*, Analele Sighet, vol. VI, Fundația Academia Civică, 1998, p. 101-114.

*** „Epurabili. Tot Onisifor Ghibu”, în: *România viitoare*, anul I, nr. 8, 22 decembrie 1944, p. 3.

*** „Epurăția Universității din Cluj”, în: *România viitoare*, anul II, nr. 99, 15 aprilie, 1945, p. 1.

Fodor, Octavian; „Biblioteca”, în: *Cinci ani la Sibiu un an la Cluj*, Cluj: Tipografia „Cartea Românească”, 1947, pp. 23-24.

Gherman, Gr.; „Internii și externii”, în: *Cinci ani la Sibiu un an la Cluj. Orientări și regulamente de activitate*, Cluj: Tipografia “Casa Românească”, 1947, p. 85.

Ghilezan, Nicolae; „Școala clujeană de medicină”, în: *Orașul*, Fundația Culturală „Carpatica”, 2018, anul XII, Nr. 44-45, pp. 58-60.

Grigorescu, Aurelian; „Rolul nefast al reformei Academiei Române asupra evoluției biologiei și medicinei” în: *Anul 1948 – instituționalizarea comunismului*. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmăției: (19-21 iunie 1998), seria: Analele Sighet, vol. VI, București: Fundația Academia Civică, 1998, pp. 520-525.

Grigorescu, Aurelian; „Programul „de formare a omului nou” în mediul universitar (1949-1953)”, în: *Anii 1949-1953 – mecanismele terorii*. Comunicări prezentate la al VII-lea simpozion al Memorialului de la Sighetu Marmăției (2-4 iulie 1999), seria: Analele Sighet, vol. VII, București: Fundația Academia Civică, 1999, pp. 849-852.

Grozav Biriș, Victoria; „Doctorul Iuliu Moldovan un întemeietor de școală medicală”, în: *Revista Philohistoriss*, anul 6, nr. 11, 2021, pp. 105-112.

Grozav Biriș, Victoria; “The resident and non-resident medical studentships in the medical education of Cluj County in the first Communist Age”, în: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai Historia*, vol. 67, nr. 1, 2022, pp. 193-204.

Grozav, Victoria; „Epurarea corpului didactic al Facultății de Medicină din Cluj, în primul deceniu comunist”, în: *Plural. History. Culture. Society*, vol. 10, no. 2, 2022, pp. 103-130.

Ionascu, B.; „Epurăție brevet F.N.D.”, în: *Dreptatea*, anul XXI, (seria III), nr. 102, 9 iunie 1946, p. 3.

Ivașcu, Bogdan „Tipuri de școli de cadre din anii '50 la nivel local în Transilvania”, în: *Învățământul de partid și școlile de cadre în România comunistă*, coord. Sorin Radu, Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014, pp. 91-104.

Mircea Iosifescu, Maria Someșan, „Politica de cadre în învățământul superior”, în: *Anii 1949 - 1953: Mecanismele terorii. Comunicări prezentate la al VII-lea Simpozion al Memorialului de la Sighetu Marmației (2-4 iulie 1999)*, seria: Analele Sighet, vol. VII, București: Fundația Academia Civică, pp. 853-858.

Ivașcu, Lavinia; „Învățământul de partid”, în: *Anul 1948, Instituționalizarea comunismului*, Analele Sighet Vol VI, București: Fundația Academia Civică, 1998, p. 115-119.

Iftimovici, Radu; „Arbitrar, nedreptăți și abuzuri în istoria științei românești. Cincinalul prigoanei: 1948-1953”, în: *Revista 22*, 15-22 septembrie 1991, p. 14.

***„Jurnal de sanitar. Cum se muncește pe șantierul Salva-Vișeu” în: *Scânteia Ardealului*, an IV, nr. 572, 1 iunie 1948, p. 4.

Maniu, Alma; „Gheorghe Buzoianu (1901-1974)” în: *Universitatea din Cluj în perioada interbelică*, Vol. II. *Facultatea de Medicină*, coord. Cristian Bârsu, Cluj-Napoca: Presa universitară Clujeană, 2019, pp. 250- 252.

M., Alexa; „Educația comunistă a studenților sarcină permanentă a comitetului de partid I.M.F.”, în: *Făclia*, anul XI, nr. 3148 din 28 noiembrie 1956, p. 3.

Mircioiu, Crișan; „Gheorghe Buzoianu (1901-1974)”, în: *Figuri reprezentative ale medicinei și farmaciei clujene*, vol. 3, Cluj-Napoca: Litografia I.M.F. Cluj, 1986, pp. 58-73.

Micioiu, Crișan; „Nicolae Coja (1908-1966)”, în: *Figuri reprezentative ale medicinei și farmaciei clujene*, Vol. 3, Cluj-Napoca: Litografia I.M.F. Cluj, 1986, pp. 223-230.

*** „Politica epurației”, în: *Dreptatea*, anul XXI, (seria III), Nr. 7, 12 februarie 1946, p. 3.

Pop, Valer; Nicoară, Alexandra; „Tragedia unei familii, victimă a deportării și domiciliului obligatoriu”, în: *Instaurarea comunismului - între rezistență și represiune*, București: Fundația Academia Civică, 1995, p. 415.

Honorius, Popescu; „Gheorghe Pamfil (1883-1965)”, în: *Figuri reprezentative ale medicinei și farmaciei clujene*, Vol I, Cluj-Napoca: Litografia I.M.F., 1981, pp. 130-139.

*** „Protestăm împotriva provocărilor officinelor propagandei imperialiste”, în: *Făclia*, anul XI, nr. 3141, 20 noiembrie 1956, p. 1.

Lönhart, Tamás; „Universitatea „Bolyai” din Cluj (1945-1959)”, în: *Istoria Universității „Babeș-Bolyai”*, coord. Ovidiu Ghitta, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2012, pp. 231-260.

Pușcaș, Vasile; “The Cluj (Sibiu) University” (1940-1945), in: *University and Society. A History of Higher Education in Cluj în the 20th Century*, coord. Vasile Pușcaș, Cluj-Napoca, University Press, 1999, pp. 285-298.

Popescu, Honorius; Bârsu, Cristian; „Victor Ciocănelea (1901-1993)”, în: *Universitatea din Cluj în perioada interbelică. Vol. II. Facultatea de Medicină*, coord. Cristian Bârsu, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2019, pp. 253-255.

Rusu, Gabriela; Popescu, Honorius; „The Medical Higher Education in Cluj (1948-1999)”, in: *University and Society. A History of Higher Education in Cluj în the 20th Century*, Vasile Pușcaș, Cluj-Napoca, University Press, 1999, pp. 331-381.

Someșan Maria; Iosifescu Mircea; „Legile din 1948 pentru reforma învățământului”, în: *Anul 1948 - instituționalizarea comunismului. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetul Marmației (19-21 iunie 1998)*, seria Analele Sighet, Vol. VI, București: Fundația Academia Civică, 1998, pp. 439-444.

Sălăgean, Marcela; Stan Ana-Maria, Cismaș Emilia, Tóth Szilárd, „Universitatea din Cluj între 1919-1944”, în: *Istoria Univesității „Babeș-Bolyai”*, coord. Ovidiu Ghitta, Cluj-Napoca: Mega, 2012, pp. 127-184.

Someșan, Maria; Iosifescu, M; „Modificarea structurii Universității în anii consolidării sistemului comunist”, în: *Anul 1948. Insituționalizarea comunismului*, Analele Sighet Vol. VI, București, Fundația Academia Civică, 1998, p.445-480.

Vlaicu, Roman; „Aurel Moga (1903-1977)”, în: *Figuri reprezentative ale medicinei și farmaciei clujene*, Vol I, Cluj-Napoca: Litografia I.M.F., 1981, pp. 144-166.

10. Documente electronice

Antonescu, Dinu; „Împactul comunismului asupra medicinei românești”, în: *România liberă*, 5 august 2005. <https://romanalibera.ro/sport/atletism/impactul-comunismuluiasupra-medicinii-romanesti-11306/> (07.05.2019).

Giurescu, C. Dinu; *Învățământul în România între anii 1948 și 1989*, disertație susținută la Universitatea din Craiova la 22 noiembrie 2001, *România de Măine*”, 2003.

https://www.ucv.ro/pdf/international/informatii_generale/doctor_honoris/68.pdf (21. 01. 2019).

Grancea, Mihaela „Moartea comunistă în România”, în: *Studia Politica: Romanian Political Science Review*, vol. 8, nr. 2, 2008, pp. 267-293.

<https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-55941-0> (12.05.2020).

Ioniță, Bianca; „Reprimarea mișcărilor studențești din România anului 1956”, în: *Radio România*, 4.11.2015.

<http://www.rador.ro/2015/11/04/documentar-reprimarea-miscarilor-studentesti-din-romania-anului-1956/> (15.08.2019).

Iliescu, Silvia; „Aprilie 1964: Planul Valev, la care România a răspuns foarte violent și foarte pe față”, în: *Radio România*, 25 aprilie 2015.

<https://www.rador.ro/2015/04/25/aprilie-1964-planul-valev-la-care-romania-a-raspuns-foarte-violent-%E1%B9%A3i-foarte-pe-fa%E1%B9%ADa/> (21.10.2021).

Mihailide, Mihail; „Nașul nașa și șantajul. Un mare cardiolog – sperjur!”, în: *Viața medicală*, 13 septembrie 2013.

<https://www.viata-medicala.ro/istoria-medicinei/nasul-nasa-si-santajul-un-mare-cardiolog-sperjur-7436> (10.07.2020).

Mihailide, Mihail; „Internatul în Medicină...acum istorie”, în: *Viața Medicală*, 31 iulie 2020.

<https://www.viata-medicala.ro/aparitii-editoriale/internatul-in-medicina-acum-istorie-17923> (08.08.2021).

Nicoară, Mihai Teodor; „Defascizarea Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj (1944-1946). Epurările și comprimările corpului didactic”, în: *Analele Universității București. Seria Științe politice*, nr.11, 2009, p.77-98;

https://www.ssoar.info/ssoar/bitstream/handle/document/37862/ssoar-annunivbuch-2009-nicoara-Defascizarea_Universitatii_Regele_Ferdinand_I.pdf?sequence=1&isAllowed=y&lnkname=ssoar-annunivbuch-2009-nicoara-Defascizarea_Universitatii_Regele_Ferdinand_I.pdf (3.10. 2019).

Toader, Alexandra; „Cel mai mare român de la Dromihete încoace”: Cultul personalității în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej”, în: *Revista 22*, 28. 10. 2014.

<https://revista22.ro/opinii/alexandra-toader/cel-mai-mare-romn-de-la-dromihete-ncoace-cultul-personalitatii-n-timpul-lui-gheorghe-gheorghiu-dej> (14.10.2020).

Ostrovski, Felix; „Prof. Dr. Iona Goia - Părintele semiologiei medicale din România”, în: *Ziar medical.ro*.

<https://ziarmedical.ro/2019/02/14/ioan-goia/> (21.05.2020).

Păun, Liana; „Eduard Pamfil, muzician, poet, artist, dar și cel mai cunoscut psihiatru al României” în: *Press Alert.ro*, (19 februarie 2017).

<https://www.pressalert.ro/2017/02/timisoara-uitata-eduard-pamfil-muzician-poet-artist-dar-si-cel-mai-cunoscut-psihiatru-al-romaniei-vezi-de-ce-fost-hartuit-de-securitate-foto/> (10.04.2020).

Toader Alexandra, „Cel mai mare român de la Dromihete încoace”: Cultul personalității în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, în: *Revista 22*, 28. 10. 2014.

<https://revista22.ro/opinii/alexandra-toader/cel-mai-mare-romn-de-la-dromihete-ncoace-cultul-personalitatii-n-timpul-lui-gheorghe-gheorghiu-dej> (14.10.2020).

Surtu Ioan, „Impunerea modelului sovietic în România. Revoluția culturală (1948-1953)”, în: *Historia*. <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/impunerea-modelului-stalinist-in-romania-revolutia-culturala-1948-1953>. (10.12.2021).

Stănilă Ionela, ”Prețul exorbitant cu care se vindea o pâine în România în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial”, în: *Adevărul .ro*, 12.08.2023.

<https://adevarul.ro/stil-de-viata/magazin/pretul-exorbitant-cu-care-se-vindea-o-paine-in-2291456.html> (10.09.2023).

Vodă, Eugenia; *Profesioniștii*. Interviu realizat cu Prof. dr. C. D. Zeletin, 2015, 9,36"-10,48".

<http://www.eugeniavoda.ro/ro/emisiuni/medicina/prof-dr-zeletin>(12.4.2019).